

Број:490-17-ПЖС-5/16
Дана: 21.04.2016. године

Влада Републике Српске
Министарство здравља и социјалне заштите
Н/р министра, гдин Драган Богданић

ПРЕДМЕТ: Упућивање малољетника у васпитни центар/васпитну установу

Поштовани,

Конвенција о правима дјетета обавезује државу да донесе и спроведе свеобухватну политику малољетничког правосуђа која мора да садржи: превенцију малољетничке делинквенције, интервенцију без прибјегавања судским поступцима, минимални узраст за кривичну одговорност и горњу старосну границу у малољетничком правосуђу, гаранције за поштено суђење и лишавање слободе, укључујући притвор у истражном поступку и изрицање затворске казне.

Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку¹ у односу на рјешења која су му претходила у нормативном смислу је велики искорак, с обзиром да је препознао не само захтјеве УН Конвенције о правима дјетета већ и других међународних докумената који се односе на малољетничко правосуђе, почевши од дефиниције дјетета, програма алтернативних мјера, ефикасности поступка, рјешења која се односе на лишење слободе и притвор малољетника и слично. Међутим, проблем је још увијек присутан у дијелу да је примјена закона у појединим његовим одредбама доведена у питање.

Према Закону, малољетницима се за учињена кривична дјела могу изрећи и васпитне мјере, а

васпитне мјере, између осталих су и :

- **упућивање у васпитни центар** (мјера упозорења и усмјеравања - члан 36.) када је потребно да се одговарајућим краткорочним мјерама утиче на личност и понашање малољетника, гдје ће његов боравак бити испуњен дјелатностима примјереним његовим особинама, учењем, корисним радом који одговара његовим способностима и интересима као и другим васпитним садржајима усмјереним на развијање осјећаја одговорности,

- **упућивање у васпитну установу** (заводска мјера - члан 41.) када је малољетника неопходно издвојити из средине у којој живи и обезбиједити му помоћ и стални надзор стручних васпитача на период најмање шест мјесеци, а најдуже двије године, и извршава се у установи (члан 136.) која обезбјеђује смјештај и задовољење васпитних, здравствених, образовних, спортских и других развојних потреба малољетника

Сврха кривичних санкција према малољетницима је да се пружањем заштите, бриге, помоћи и надзора, као и обезбјеђењем општег и стручног оспособљавања утиче на

¹ Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку, „Службени гласник Републике Српске”, број 13/10, 61/13

развој и јачање личне одговорности малољетника, обезбиједи васпитање и правилан развој његове личности, како би се обезбиједило поновно укључивање малољетника у друштвену заједницу, члан 31.

Законом о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку, члан 137. утврђено је да ове васпитне мјере извршава надлежни орган старатељства, према мјесту пребивалишта, односно, боравишта малољетника.

С обзиром да ни васпитни центар, а ни васпитна установа нису успостављени, то је примјена Закона у дијелу упућивање малољетника у васпитни центар или васпитну установу онемогућена, што доводи у питање најбољи интерес дјеце и малољетника у сукобу са законом.

Према Закону о социјалној заштити (члан 81.) установе социјалне заштите које се оснивају у складу са овим законом су:

- а) завод за социјалну заштиту,*
- б) центар за социјални рад,*
- в) установа социјалне заштите за смјештај,*
- г) установа социјалне заштите за дневно збрињавање и услуге,*
- д) центар за помоћ и његу у кући,*
- ђ) геронтолошки центар,*
- е) центар за социјалну рехабилитацију лица са инвалидитетом,*
- ж) центар за васпитање дјеце и омладине,**
- з) центар за дјецу и омладину са сметњама у развоју,*
- и) прихватилиште и*
- ј) савјетовалиште.*

Центар за васпитање дјеце и омладине обезбјеђује збрињавање, васпитање и образовање, професионално оспособљавање и здравствену заштиту дјеце и омладине са поремећајима у понашању и предузима одговарајуће превентивне мјере.

У центру за васпитање дјеце и омладине извршава се васпитна мјера упућивање у васпитну установу.

Овај центар може организовати и дневно збрињавање и прихватилиште за дјецу која се усљед разних околности нађу ван мјеста пребивалишта (члан 119.).

Закон о социјалној заштити, између осталих установа социјалне заштите, препознаје и васпитни центар-центар за васпитање дјеце и омладине, али на начин да се у истом извршава васпитна мјера упућивања у васпитну установу. С обзиром да сам назив установе, (члан 81. ж) није усклађен и са ставом 3. истог члана, неопходно је извршити одговарајуће усаглашавање, како би законом јасно била одређена установа у којој се извршавају васпитне мјере-упућивање у васпитни центар и упућивање у васпитну установу.

Имајући у виду да је:

- Закон о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку ступио на снагу 1. јануара 2011. године,
- Закон о социјалној заштити ступио на снагу 2012. године,
- да васпитна установа и васпитни центар нису успостављени,
- да се изрицање васпитне мјере - упућивање малољетника у васпитни центар и васпитну установу не примјењује у пракси,

чиме је доведена у питање примјена закона у дијелу изрицања васпитних мјера упућивање у васпитну установу и васпитни центар.

Истовремено, у питање је доведен и најбољи интерес дјетета, јер надлежни органи нису у могућности малољетнику изрећи мјеру која је, на основу показатеља, процјене и оцјене у његовом најбољем интересу, већ ону коју је у датим условима могуће извршити.

Имајући у виду важност васпитних мјера, чија примјена треба да омогући помоћ и подршку малољетнику, васпитање и правилан развој личности малољетника уз стални стручни надзор, са циљем развијања његове личне одговорности, Омбудсман за дјецу у складу са овлаштењима утврђеним Законом о Омбудсману за дјецу, предлаже

Министарству здравља и социјалне заштите, да у оквиру својих овлаштења, предузме потребне мјере и активности у циљу:

1. усаглашавања законских одредби у дијелу извршења васпитних мјера – упућивање малољетника у васпитни центар и васпитну установу, како би се Законом о социјалној заштити јасно дефинисало која установа или установе су надлежне за извршење ових васпитних мјера,
2. покрене иницијативу за успостављање установе у којој би се извршавала васпитна мјера упућивање у васпитну установу и васпитни центар,

- да Институцију у року од 30 дана од дана пријема ове препоруке, писмено обавијести о предузетим мјерама.

С поштовањем,

Омбудсман за дјецу
др Нада Граховац

